

„LA IZVOARELE IMAGINAȚIEI CREATOARE”

**Studii și evocări în onoarea
profesorului Mircea Borcilă**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**Editori:
Elena Faur, Diana Feurdean, Iulia Pop**

Argonaut & Eikon

Seria: PHILOGIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LA izvoarele imaginației creatoare : studii și evocări în onoarea profesorului Mircea Borcilă / editori: Elena Faur, Diana Feurdean, Iulia Pop. – Cluj-Napoca : Argonaut, – București : Eikon , 2022. –

Bibliogr.

ISBN 978-606-085-113-4

ISBN 978-606-49-0753-0

I. Faur, Elena

II. Feurdean, Diana

III. Pop, Iulia

IV. Borcilă, Mircea (despre)

082.2(Borcilă,M.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DOI: 10.26424/978-606-085-113-4

© Autorii își asumă răspunderea pentru ideile exprimate în materialele publicate./ The authors assume all the responsibility for the ideas expressed in the published materials.

Editori: Elena Faur, Diana Feurdean, Iulia Pop

Tehnoredactare și copertă: Ioachim Gherman

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE	17
Mircea Borcilă – Un promotor ilustru al științelor culturii.....	21
Mircea Borcilă – Activitate științifică și editorială	41
REVERBERAȚII	63
Iulian Boldea Sub zodia integralismului.....	65
Sanda Cordoș Schiță de portret în mișcare	72
Alin-Mihai Gherman Trei cuvinte rare	75
Ion Istrate Cum l-am cunoscut pe Mircea Borcilă	78
Johannes Kabatek, Cristina Bleorțu Correspondența dintre Mircea Borcilă și Eugeniu Coșeriu	83
TEORIA ȘI FILOSOFIA LIMBAJULUI.....	121
Mircea Flonta Abordarea naturalistă și abordarea istoric-culturală a cercetării limbajului în viziunea lui Eugeniu Coșeriu	123
Jesús Martínez del Castillo La filosofía hecha lingüística	145

CUPRINS

Dumitru-Cornel Vîlcu Sensul celor patru – o conversație imaginară despre poezie (și înțelegerea omului in-actual)	169
Floarea Vîrban Lingvistica [integrală] – știință eidetică?	206
HERMENEUTICĂ ȘI SEMIOTICĂ	227
Lucia Cifor Statutul și identitatea hermeneuticii literare	229
Aurel Codoban Trei întâlniri teoretice cu poeticianul Mircea Borcilă	239
Göran Sonesson On the Borders of Metaphorology: Creativity Beyond and Ahead of Metaphors	247
Jordan Zlatev, Tapani Möttönen Semiotica cognitivă și lingvistica cognitivă	277
LINGVISTICĂ, PRAGMATICĂ ȘI POETICĂ	315
Maria Aldea Termeni de gramatică. O abordare lexicografică	317
Iulia Bobăilă La metáfora científica y la anulación de la incongruencia. Implicaciones traductológicas	333
Oana Boc Poezia lui Gherasim Luca – armonia unei lumi dizarmonice. O abordare funcțional-tipologică	344
Eugenia Bojoga Dezbaterea limbă română sau „moldovenească” în spațiul online rusesc	364

CUPRINS

Pompiliu Crăciunescu O tainică relianță: poetician – poet	396
Daniela Filip La nature sémantique de l'ironie textuelle. Une approche de la perspective de l'intégralisme linguistique	407
Rodica Frențiu Tipologia textuală și discursul hagiografic	423
George Dan Istrate Metafora în terminologia artelor vizuale în română și italiană.....	441
Mariana Istrate Substitute stereotipice ale coronimelor în limbajul publicitar al turismului	454
Victoria Jumbei Configurații semantice cognitive în <i>Povestea lui Harap-Alb</i> de Ion Creangă	469
Mihai Lisei Cuvântul scris și fotografia în reportajul de ziar. Modalități de analiză	480
Rodica Marian Subiectul absolut al artei și alteritatea creatoare	498
Ion Mării Note lexicografice	513
Nicoleta Neșu Câteva observații legate de rolul profesorului-vorbitor de limbă maternă în traducerea pedagogică utilizată în predarea limbilor străine.....	533
Cristian Pașcalău Modul orfic în poezia lui Teofil Răchițeanu. O abordare în lumina poeziei antropologice.....	543

CUPRINS

Iulia Pop Prolog de Nichifor Crainic. O lectură în cheie „semantic-logică” (Revelații la cursul de poetică)	569
Liana Pop Parcours métaphoriques: de l’écrit à l’oral	574
Maria Ștefănescu, Mircea Minică O privire, din perspectiva lingvisticii coșeriene, asupra vocabularului religios reflectat în dicționarele generale de limbă	580
Emma Tămâianu-Morita Beyond the Poetic: Exploring the General Mechanisms of Textual Sense Construction	592
Flavia Teoc The Theory of Discourse Poiesis in <i>Perpetua’s Passion</i>	619
Maria-Alexandrina Tomoiagă Desemnarea metaforică a <i>vieții</i> în limba română	641
Cristina Varga Metaforele conceptuale ale socializării online în limba română	669
Dina Vîlcu The Religious Element and the Language of the 1989 Revolution in Romania. An Integralist Approach	689
INTERFERENȚE CULTURALE	709
Doru Radosav Cărțile sfinte și retorica sentimentului religios	711
Ion Taloș Despre întâlnirile dintre culturi și efectele lor	720

CUPRINS

Rudolf Windisch Mircea Borcilă macht Eugenio Coseriu in Cluj-Napoca bekannt	725
FOTOGRAFII.....	745
LISTA CONTRIBUTORILOR	759
TABULA GRATULATORIA.....	787

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TABLE OF CONTENTS

FOREWORD	17
Mircea Borcilă – An Illustrious Promoter of Cultural Sciences	21
Mircea Borcilă – Scientific and Editorial Activity	41
REVERBERATIONS	63
Iulian Boldea Under the Sign of Integralism	65
Sanda Cordoș A Portrait Sketch in Motion	72
Alin-Mihai Gherman Three Rare Words	75
Ion Istrate How I Met Mircea Borcilă	78
Johannes Kabatek, Cristina Bleorțu Correspondence Between Mircea Borcilă and Eugenio Coseriu	83
THEORY AND PHILOSOPHY OF LANGUAGE	121
Mircea Flonta The Naturalistic Approach and the Historical-Cultural Approach to Language Research According to Eugenio Coseriu	123
Jesús Martínez del Castillo Philosophy Made Linguistics	145

TABLE OF CONTENTS

Dumitru-Cornel Vâlcu <i>The Sense of Four – An Imaginary Conversation on Poetry (and the Understanding of the In-actual Man)</i>	169
Floarea Vîrban [Integral] Linguistics – an Eidetic Science?	206
HERMENEUTICS AND SEMIOTICS	227
Lucia Cifor The Status and Identity of Literary Hermeneutics	229
Aurel Codoban Three Theoretical Encounters With the Poetician Mircea Borcilă	239
Göran Sonesson On the Borders of Metaphorology: Creativity Beyond and Ahead of Metaphors	247
Jordan Zlatev, Tapani Möttönen Cognitive Linguistics and Cognitive Semiotics	277
LINGUISTICS, PRAGMATICS, AND POETICS	315
Maria Aldea Grammar Terms. A Lexicographical Approach	317
Iulia Bobăilă The Scientific Metaphor and the Cancellation of Incongruency. Translation Implications	333
Oana Boc The Poetry of Gherasim Luca – The Harmony of a Disharmonious World. A Functional-Typological Approach	344

TABLE OF CONTENTS

Eugenia Bojoga The Romanian vs. "Moldovan" Language Debate in the Russian Online Space	364
Pompiliu Crăciunescu A Mysterious Reliance: Poetician–Poet	396
Daniela Filip On the Semantic Nature of Textual Irony. An Approach in the Light of Linguistic Integralism	407
Rodica Frentiu Textual Typology and the Hagiographic Discourse	423
George Dan Istrate Metaphor in the Terminology of the Visual Arts in Romanian and Italian	441
Mariana Istrate Stereotyped Substitutes of Coronyms in the Language of Tourist Advertising	454
Victoria Jumbei Semantic-Cognitive Configurations in <i>Povestea lui Harap-Alb</i> by Ion Creangă	469
Mihai Lisei The Written Word and the Photo in the Newspaper Report. Possibilities of Analysis	480
Rodica Marian The Absolute Subject of Art and the Creative Alterity	498
Ion Mării Lexicographical Notes	513
Nicoleta Neșu Some Observations Regarding the Role of the Native Speaker Teacher in Pedagogical Translation Used in Foreign Language Teaching	533

TABLE OF CONTENTS

Cristian Pașcalău The Orfic Mode in the Poetry of Teofil Răchiteanu. An Approach in the Light of Anthropological Poetics	543
Iulia Pop “Prolog” by Nichifor Crainic. A Key Reading in Logical Semantics (Revelations in the Poetics Course)	569
Liana Pop Metaphorical Pathways: From Writing to Oral	574
Maria Ștefănescu, Mircea Minică Some Remarks on E. Coseriu's Structural Semantics and its Relevance for Lexicographic Definitions	580
Emma Tămâianu-Morita Beyond the Poetic: Exploring the General Mechanisms of Textual Sense Construction	592
Flavia Teoc BCU Cluj / Central University Library Cluj The Theory of Discourse Poiesis in <i>Perpetua's Passion</i>	619
Maria-Alexandrina Tomoiagă The Metaphorical Designation of <i>Life</i> in the Romanian Language	641
Cristina Varga Conceptual Metaphors of Online Socialization in Romanian	669
Dina Vilcu The Religious Element and the Language of the 1989 Revolution in Romania. An Integralist Approach	689

TABLE OF CONTENTS

CULTURAL INTERFERENCES	709
Doru Radosav	
The Holy Books and the Rhetoric of Religious Feeling	711
Ion Talos	
On the Encounters Between Cultures and Their Effects	720
Rudolf Windisch	
Mircea Borcilă Makes Known	
Eugenio Coseriu in Cluj-Napoca	725
PHOTOS	745
THE LIST OF CONTRIBUTORS	759
TABULA GRATULATORIA	787

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ION TALOȘ¹

DESPRE ÎNTÂLNIRILE DINTRE CULTURI ȘI EFECTELE LOR

Textul pe care îl dedic profesorului universitar Mircea Borcilă, reprezentant de seamă al culturii noastre, de care mă leagă o frumoasă prietenie, dorește să prezinte efectul pe care îl are întâlnirea dintre limbi și culturi în evoluția filologiei și a culturii românești în ansamblu. Consider că principala idee a textului meu corespunde și experienței avute de sărbătorit în cariera sa internațională.

Din mulțimea de exemple posibile, am ales ca prim exemplu geneza lucrării *Spațiul mioritic*, de Lucian Blaga (1969 [1936]). Dacă cineva și-a pus întrebarea: cum s-a născut această importantă lucrare de filozofia culturii, și-a imaginat probabil că ea a fost sugerată autorului de mirificul peisaj natural al Ardealului. În realitate însă – o mărturisește autorul însuși, într-o discuție cu Elena Daniello – mobilul pentru crearea ei a venit din contactul direct al poetului cu un scriitor elvețian.

Poetul a mărturisit că *Spațiul mioritic*, „dacă nu cea mai importantă, oricum cea mai populară” dintre scrierile lui de filozofia culturii, examinează „aspecte fundamentale de stil ale spiritului românesc”. „Poate că nu este lipsit de interes – povestește autorul – ca să se știe când și în ce împrejurări s-a ivit în cugetul meu acest gând”², adică ideea spațiului ondulat, atât de caracteristic ținuturilor lui natale.

El povestește în continuare că, în toamna anului 1928, când se găsea în capitala Elveției, la Berna, „ca atașat de presă pe lângă legația țării noastre”, „se înfiripase o caldă prietenie” între poet și tânărul scriitor elvețian Hugo Marti. Acesta tocmai traducea în limba germană drama *Meșterul Manole*, de Lucian Blaga. Marti trăise circa doi ani în Regatul României, ca profesor particular în familia prințului Cantacuzino, care, la intrarea României în Primul Război Mondial, i-a încredințat propriii copii pentru a-i duce în Elveția neutră; după o călătorie plină de pericole, care

---

¹ Universität zu Köln; iontalos@gmail.com.

² Toate citatele de mai jos sunt preluate din Mircea Popa 2019: 282–284.

l-a dus prin Rusia, Finlanda, Norvegia, Marti a ajuns, cu copiii prințului, în 1919, cu bine, în Țara Cantoanelor. Marti cunoștea limba română și, după întoarcerea acasă, a ținut la Berna câteva conferințe despre folclorul românesc și publicase un volum de amintiri, ducând dorul țării noastre. Dar cine nu-l duce, când se află în depărtare?!

Blaga mărturisește în continuare: „Într-una din zile, Hugo Marti îmi spune, pe lângă turnul vechi cu orologiu de la Berna, că foarte bucuros ar mai asculta niște doine românești, din cele ce le îndrăgise în timpul șederii sale” în România. Ca adevărat ambasador cultural ce era, poetul l-a invitat în locuința sa, unde acesta a ascultat „câteva ceasuri vechi doine și vechi balade românești”, după care oaspetele lui elvețian l-a contrariat pe român, zicându-i: „Știi că totuși această muzică aduce cu cea rusească”.

Blaga se aștepta la cu totul alt gen de reacție din partea elvețianului. El mărturisește în continuare:

„S-a stârnit în mine aproape ca o încruntare, un sentiment de mândrie ce nu se putea împăca deloc cu o asemenea nivelare răsăriteană. Voiam să rectific remarca prietenului. Și mă căzneau să găsesc o formulă, căci până atunci nu mă gândisem niciodată asupra acestei chestiuni, ce-mi încita orgoliul existențial. Și, într-o clipă, fac un efort de diferențiere pe un suprem plan de luciditate. Momentul a fost fertil și decisiv. Decisiv pentru dezvoltarea ideilor mele de mai târziu în legătură cu filozofia culturii.

‘Nu cred să fie tocmai așa!’, îi răspund lui Hugo Marti.

‘Vezi, muzica noastră are un alt fundal spațial: se simte în ea fundalul deal-vale, suișul și coborâșul în orizont ondulat, indefinit. Câtă vreme muzica rusească mi se pare condiționată de stepa infinită’.

Se născuse în cugetul meu o idee, neașteptată, ca produs al unei întâlniri între doi oameni care încercau să reflecteze asupra muzicii. Hugo Marti găsea că precizarea mea este prețioasă și că ar merita o dezvoltare eseistică.

Din acel moment ideea nu mi-a mai dat pace. În 1929 mi se cerea un articol de la Cluj pentru revista „Darul vremii”³. Am așternut pe hârtie un articol intitulat *Simboluri spațiale*, în care dam întâia oară în vileag ideea despre spațiul ondulat ca element specific al spiritului românesc. Ideea mea cerea însă o dezvoltare în alt cadru teoretic mult mai larg. A fost nevoie însă de-o muncă organizată de ani de zile, până să pot dezvolta o întreagă filozofie a culturii. Inspirația ce mi-a prilejuit-o o discuție întâmplătoare cu un străin pe meleaguri străine mi-o integram în *Trilogia culturii*”.

---

³ „Darul vremii”, 1, 1930, nr. 4-5, mai-iunie, p. 97-99. Apud Popa (2019: 282-284).

Așadar, e adevărat, *Trilogia culturii* a fost creată pe pământ românesc, de un gânditor român, care a colindat dealuri și văi, dar imboldul i-a venit din prea puțina cunoaștere a noastră în străinătate. Poate că *Spațiul mioritic* ar fi fost creat și fără imboldul lui Hugo Marti. Sau, poate, n-ar fi fost. Și era mare păcat să nu fie.

O geneză întru totul similară are recenta mea carte, *Împăratul Traian și conștiința romanității românilor*⁴. În 1978 mi-am început activitatea ca lector de limba și literatura română la marea universitate din Köln și depuneam eforturi pentru a ridica statutul limbii române de la acela de „obiect facultativ”, la nivelul de obiect pentru examenul de diplomă, asemeni tuturor celorlalte limbi romanice. Una dintre căile pe care le-am ales a fost organizarea semestrială a câte unei seri românești, la care invitam profesori renumiți să prezinte conferințe pe teme referitoare la limba, literatura, cu un cuvânt, la cultura noastră. După conferință ofeream o mică gustare din bucătăria autohtonă, precum și un pahar de vin românesc, vreme în care se purtau discuții libere⁵.

La seara românească din decembrie 1979 a vorbit colegul meu Christian Wentzlaff-Eggebert despre *Împăratul Traian ca mijlocitor între Romania de Vest și Romania de Est*. Obiectul conferinței era cartea de reportaje intitulată *Obra de Trajano* (Madrid, Calpe 1921) a scriitorului spaniol Ramón de Basterra, atașat de presă la Ambasada Spaniei din București, anii în care se realiza Marea Unire de la 1918. Remarcabilul diplomat și scriitor spaniol, de origine bască, aflat în relații apropiate cu Nicolae Iorga, a participat fizic și psihic la marele eveniment, a scris, după ce a cutreierat provinciile românești, că „drumurile și văile au purtat cu mândrie numele aceluia erou de legendă” (De Basterra 2011 [1921]: 225), care a fost împăratul de origine andaluză, și că, „în ciuda celor aproape două mii de ani ce ne despart de venerabila sa figură, probabil că nu

---

⁴ Ion Taloș 2021.

⁵ În cea dintâi seară românească (decembrie 1978) am aniversat 60 de ani de la Marea Unire, printr-o conferință prezentată de mine, după care o studentă a citit pasajul referitor la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, descrisă de Lucian Blaga în *Hronicul și cântecul vârstelor*; în semestrul de vară 1979 a fost invitat profesorul teolog W. Nyssen, autor al unei fermecătoare cărți despre bisericile pictate în exterior din Nordul Moldovei (Nyssen 1977). Însoțită de excelente diapozitive, conferința a sporit interesul pentru România și a dus la organizarea unor excursii în țara noastră. Au avut loc alte conferințe, în 1981, chiar a unui colochiu internațional, la care au participat oaspeți din țară (Iorgu Iordan, Mircea Zăciu, Marius Sala, Ion Negoitescu, Nicolae Tertulian) și au fost prezenți numeroși profesori de la universități germane (Eugeniu Coșeriu ș.a.). Una dintre serile românești a fost onorată de prezența cvartetului de cameră *Voces*, din Iași.

există în lumea aceasta vreun lăcaș de cult, care să-și proslăvească sfântul protector cu mai multă înflăcărare decât cea cu care românii îl cinstesc pe Traian” (De Basterra 2011 [1921]: 225). Semnificativ este și discursul rostit de Basterra la inaugurarea Universității Regele Ferdinand din Cluj (1919), unde a rostit memorabila frază: *Traian este român și spaniol*⁶.

Cele povestite de scriitorul spaniol și reproduse de colegul meu despre refacerea, prin Marea Unire, a Daciei împăratului Traian, m-au îndemnat să cercetez *ce și în ce măsură* a reținut oralitatea românească despre marele nostru strămoș, adică să încerc o posibilă cercetare de antropologie culturală despre memoria împăratului Traian la români, temă care se bucurase doar rareori de oarecare atenție în studiile și culegerile de folclor și dialectologie de la noi. Am pornit astfel cu gândul la o cercetare, ca pentru un articol de revistă, care a devenit, cu timpul, o carte, care arată cum s-a format și s-a dezvoltat conștiința romanității și a continuității noastre în Dacia, începând din Antichitate până în prezent.

Așadar, contactul dintre autori români și autori de limbă germană sau spaniolă, a dus la elaborarea celor două lucrări, dintre care una surprinde, după expresia lui Blaga „aspecte fundamentale de stil ale spiritului românesc” (Popa 2019), iar cealaltă pune în lumină conștiința romanității noastre, până la urmă tot o problemă de stil, care ne diferențiază de alte popoare europene, inclusiv romanice. Probabil că fără „întâlnirile culturale” despre care a fost vorba, cele două lucrări n-ar fi luat ființă sau ar fi fost realizate mult mai târziu, dar să nu uităm proverbul: *ce poți face astăzi nu lăsa pe mâine...*

BIBLIOGRAFIE

Blaga, Lucian (1969 [1936]), *Trilogia culturii. Spațiul mioritic*, București, Editura pentru Literatură Universală.

De Basterra, Ramón (2011 [1921]), *Opera lui Traian*. Traducere din limba spaniolă și note de Oana Presecan. Studiu introductiv de Mariano Martín Rodríguez, Iași, Institutul European.

Nyssen, Wilhelm (1977), *Bildgesang der Erde. Außenfresken der Moldauklöster in Rumänien*, Trier, Paulus-Verlag.

Popa, Mircea (2019), *Lucian Blaga prin cenușa veacului*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință.

---

⁶ Discursul a fost publicat inițial în Revista „Hispanica”, 1, decembrie 1928, și a fost reprodus în volumul menționat în nota anterioară, la p. 313–314.

Taloș, Ion (2021), *Împăratul Traian și conștiința romanității românilor. Cultură orală și scrisă din secolele XV–XX*, Cluj-Napoca, Școala Ardeleană.

**ON THE ENCOUNTERS BETWEEN CULTURES
AND THEIR EFFECTS
(Abstract)**

As Lucian Blaga confesses in his dialogues with Elena Daniello, recently published, the impetus for the creation of the most popular of his works, *The Mioritic Space (Spațiul mioritic)*, appeared during a discussion with the Swiss writer Hugo Marti, to whom it seemed that Romanian music shared something with Russian music. At that moment, the poet excogitated the question, suggesting that Russian music has as a background the infinite steppe, while Romanian music reflects the wonderful undulating landscape of Transylvania. Perhaps if this discussion had not taken place, we would not have had *The Mioritic Space* today.

The need for a text on *Emperor Trajan and the consciousness of a Romanian sense of "Romanianness"* arose after a lecture given by colleague Chr. Wentzlaff-Eggebert at the University of Köln on *Opera de Trajano (The Work of Trajan)* by Ramón de Basterra (1921). The opinions of the Spanish writer, communicated by my German colleague, aroused in my consciousness the idea of researching the role of Trajan in the formation of the Romanic consciousness of the Romanians.

The meeting between the Romanians with a Swiss, a Spaniard and a German contributed to the identification of certain important Romanian topics which deserve to be researched and must be researched.

Key words: Lucian Blaga, *The Mioritic Space*, Hugo Marti, Russian music, Romanian music.